Kroppen i roll

Pröva modiga och överdrivna uttryck som drottning eller konung, mus och magiker

Tid	Arbetsform	Nivå	Material
20–25 min	Par eller smågrupp	Träna	Kort, välbekant talutdrag

Syfte och lärandemål	Lärarens förberedelse
Syftet med övningen är att eleverna genom lekfulla och överdrivna roller ska bredda sitt kroppsliga register och bli tryggare i att använda hållning, rörelse, gester och rum i ett tal. Efter övningen ska eleven kunna: • gestalta samma talutdrag med tre tydligt skilda kroppsliga uttryck • observera hur hållning, rörelse, gester och riktning förändrar framförandet • välja delar ur de överdrivna versionerna som kan användas mer nyanserat i ett eget tal	**Material:** Ett kort talutdrag på 3–6 meningar som eleverna känner väl. Gärna en öppen golvyta. **Förkunskaper:** Eleven ska känna till textens innehåll så att uppmärksamheten kan riktas mot kroppen. **Förbered:** Förklara att rollerna är fantasiingångar, inte påståenden om hur verkliga personer eller djur måste röra sig. Modellera gärna kort och överdrivet. Bestäm i förväg om klassen arbetar i par, smågrupper eller med frivilliga inför gruppen.

Didaktisk tanke	Observera och modellera	Vanliga svårigheter	Tillgängliga alternativ
Rollerna skapar en tillfällig distans till den egna personen. När eleven får ”låna” en överdriven kropp blir det mindre laddat att pröva något nytt. Den avslutande nedskalningen förvandlar leken till ett medvetet retoriskt val.	Modellera att samma roll kan gestaltas på flera sätt. Beskriv handlingar – exempelvis ”du tog en långsam förflyttning” – i stället för att bedöma om eleven var en trovärdig kung, drottning, mus eller magiker.	Elever kan fastna i röstimitation, stereotypa könsuttryck eller skådespel som tar över texten. Återför fokus till kroppsliga val och låt alla själva tolka rollerna.	Eleven kan välja två roller i stället för tre, göra rörelserna sittande, arbeta utan publik, observera andra eller byta rollnamn till exempelvis ”tar mycket plats”, ”tar lite plats” och ”riktar uppmärksamheten”. Framförande inför helklass ska vara frivilligt.

Genomförande
1. Läs eller framför talutdraget neutralt en gång. Lägg märke till hur du spontant står, rör dig och använder händerna. 2. Drottning eller konung: framför texten som om du äger rummet och är van vid att alla lyssnar. Undersök en upprätt eller expansiv hållning, långsamma tydliga rörelser, plats i rummet och gester med tyngd. 3. Mus: framför texten som en mus som helst inte vill dra till sig uppmärksamhet. Undersök liten yta, försiktiga rörelser, korta gester och hur kroppen riktas. 4. Magiker: framför texten som om orden kan förändra rummet. Undersök precisa eller svepande gester, förväntan, pauser och hur du riktar publikens uppmärksamhet. 5. Efter varje version beskriver lyssnaren konkreta val: Vad gjorde talaren med hållning, storlek, tempo, händer, blick eller placering? Talaren beskriver vad som kändes ovant, användbart eller befriande. 6. Skala ned: välj en detalj från varje roll. Gör en sista version där du använder en eller två detaljer på ett sätt som passar textens innehåll och din egen stil.

Instruktion till eleverna	Observatörens fokus
Gå in i rollerna så tydligt att skillnaderna går att känna och se. Du spelar inte en perfekt kung, drottning, mus *eller magiker – du undersöker vilka kroppsliga val rollen väcker hos dig. I sista versionen lämnar du rollen och behåller bara det som hjälper ditt tal.*	• Hur mycket plats tar talaren i rummet? • Hur förändras hållning, tyngdpunkt och rörelsetempo? • Vilka gester blir små, stora, precisa eller svepande? • Hur riktar talaren kropp, ansikte och uppmärksamhet? • Vilka delar förstärker texten? Vilka blir så stora att de konkurrerar med orden?

Uppföljning och reflektion	Nästa steg
• I vilken roll vågade du göra något som du annars inte brukar göra? • Vilken kroppslig detalj förändrade framförandet mest? • Vad blev för stort och vad blev användbart? • Vilken detalj vill du behålla i ditt eget tal och vilken effekt vill du att den ska få?	Använd en vald detalj i en minut av elevens eget tal och be eleven motivera vilken effekt den ska få på publiken.